

Аг/рукі

НАПІШЫ ЛІСТ... Генеральнаму сакратару ААН

У лютым стартуе Беларускі маладзёжны конкурс сачыненняў эпістальнага жанру. Асноўная яго мэта — адраджэнне традыцый напісання твораў як самастойнай творчай працы, павышэнне ўзроўню пісьменнасці моладзі, дзякуючы ўменню выказаць свае думкі, перадаючы ўсе адценні, стымуляванне творчых здольнасцяў і ўдасканаленне моўных ведаў вучняў.

Мерапрыемства праводзіцца ў рамках Міжнароднага маладзёжнага конкурсу сачыненняў эпістальнага жанру пад эгідай Сусветнага паштовага саюза. Яго арганізатарамі выступілі Белпошта сумесна з Міністэрствам адукацыі.

Да ўдзелу ў конкурсе запрашаюцца навучэнцы ўстаноў адукацыі ва ўзросце да 15 гадоў. Ім трэба будзе прадставіць сачыненне на тэму «Уяві, што ты дарадца новага Генеральнага сакратара ААН. Якую глабальную праблему ты дапамог бы яму вырашыць у першую чаргу? Якую даў бы парад, каб ён справіўся з рашэннем?»

Конкурс праводзіцца ў два этапы: абласны (з 1 лютага па 1 сакавіка) і рэспубліканскі (прыём твораў-пераможцаў абласнога этапу — да 15 сакавіка). Сачыненні павінны быць напісаны ад рукі на беларускай ці рускай мове, у форме ліста і ўключаць тры асноўныя элементы, такія як дата, форма прывітання-развітання, подпіс. Гэта павінна быць праца, напісаная спецыяльна для ўдзелу ў конкурсе, якая ніколі раней не друкавалася. У творах павінна строга выконвацца зададзеная тэма. Аб'ём не павінен перавышаць 1000 слоў. Паэтычныя тэксты не прымаюцца.

Кожны ўдзельнік мае права прадставіць на конкурс толькі адну работу. Тэрытарыяльныя органы адукацыі вызначаюць па адным лепшым сачыненні ад кожнага раёна, горада, абласнога цэнтра і Мінска і перадаюць іх у абласныя філіялы РУП «Белпошта» і на «Мінскую пошту».

Асноўныя крытэрыі ацэнкі конкурсных работ — адпаведнасць сачынення заяўленай тэме і глыбіня яе асвятлення, захаванне ў сачыненні характарыстык эпістальнага жанру, мастацкая своеасаблівасць і моўнае афармленне, арыгінальнасць і індывідуальны творчы падыход, агульнае чытацкае ўспрыманне тэксту сачынення.

Па выніках другога этапу будуць прысуджацца адно першае, два другія і чатыры трэці месцы.

Абвешчэнне вынікаў і заахвочванне ўдзельнікаў рэспубліканскага этапу конкурсу адбудзецца на ўрачыстым мерапрыемстве, прысвечаным Дню радыё і сувязі ў маі 2017 года. Работа пераможцы будзе накіравана ў Берн (Швейцарыя), для ўдзелу ў 46-м Міжнародным конкурсе сачыненняў эпістальнага жанру.

Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by

ФЕНОМЕН ДЗІЦЯЧАЙ ШМАТЗАДАЧНАСЦІ

Тэорыю пакаленняў распрацавалі Вільям Штраўс і Нэйл Хоўв. Яны вызначаюць пакаленне як сукупнасць людзей, народжаных у прамежак часу, які складае прыкладна 20 гадоў. Гэта людзі, якія выходзілі пад уздзеяннем адных і тых жа падзей, з падобнымі каштоўнасцямі.

— Згодна з іх тэорыяй, да пакалення Z адносіцца тыя, хто нарадзіўся пасля 2003 года. Пра іх яшчэ кажуць «народжаныя лічбавай рэвалюцыяй». Яны выраслі ў эпоху сацыяльных сетак і не ўяўляюць свайго жыцця без лічбавых гаджэтаў. Інтэрнэт успрымаюць як натуральнае асяроддзе пражывання. 90% з іх штодня карыстаюцца прыладамі камунікацыі і сацыяльнымі сеткамі. Іх сацыялізацыя адбываецца ў сеціве, тады як бацькі ў іх узросце мелі асабістыя стасункі. Псіхолагі сцвярджаюць, што ў іх іншы тып мыслення, па-іншаму функцыянуе памяць. Сярэдняя працягласць канцэнтрацыі ўвагі ў параўнанні з тым, што было 10—15 гадоў назад, зменшылася ў дзясяткі разоў, — падкрэслівае Эла Якубоўская. — У прадстаўнікоў пакалення Z — кліпавае мысленне і ўспрыманне свету. Яны гіперактыўныя і схільныя да аўтызацыі (любыя заставы сам-насам). Дзеці мультымедыяных тэхналогій засяроджаны пераважна на кароткатэрміновых мэтах, хутчэй сталюць, займаючыся самаадукацыяй у інтэрнэце. Нават маркетологі заўважылі, што дзеці з малодшых класаў не жадаюць насіць футбалкі з качанямі і гуляць з Барбі. Пры гэтым шалёнай папулярнасцю карыстаецца сайт «Віртуальны свет Барбі», дзе можна самастойна прыдумляць свой уласны вобраз лялькі.

Для іх уласцівы феномен дзіцячай шматзадачнасці. Сядзячы за камп'ютарам, дзіця адначасова кантактуе ў чаче, займаецца пошукамі ў сеціве, спампоўвае музыку, спрабуе рабіць дамашняе заданне і пры гэтым п'е сок ці жуе бутэрброд. Ім трэба шмат убачыць, зрабіць, па многія адразаваць. Шматзадачнасць прымушае працаваць іх мозг у іншым рэжыме, павышаецца хуткасць псіхічных працэсаў. І ўсё гэта трэба ўлічваць пры іх навучанні і выхаванні. Але ці заўсёды мы гэта робім? Да таго ж у школе сёння прадстаўлены два пакаленні: вучні старшых класаў — пакаленне Y і «зэты».

ВУЧОБА СА «СКОКАМІ І БУБНАМІ»

Навукоўцы раяць: для таго, каб вучыць пакаленне Z, трэба казаць каратка. Вусную задачу трэба ўціснуць у 25 слоў, а потым разгорнута патлумачыць яе пісьмова і па пунктах. Кожны пункт таксама павінен складацца не больш, чым з 25 слоў. Пісьмовая задача дапамагае прыгадаць нюансы. Пакаленне Z дрэнна запамінае, таму што яго прадстаўнікі раслі ў асяроддзі, дзе ўсё можна ўдакладніць у інтэрнэце.

«Дзяцей сёння трэба вучыць не толькі правілам дарожнага руху, але і таму, як арыентавацца ў інфармацыйных плынях».

Малюйце. Пакаленне Z лепш успрымае вобразы, чым словы. Яны хутчэй зразумеюць «карту», а не пералік пунктаў.

Стаўце «лайкі». Пакаленне Z не можа працаваць без «пагляджванняў». Пахвала і ўзнагароды не матывуюць пакаленне Z, але іх адсутнасць выбівае іх з каліяны.

Не адбірайце гаджэты. Лепш фармулюйце задачы, выкарыстоўваючы розныя сэрвісы і праграмы, змяняйце інструменты, выкарыстоўвайце як мага больш тэхналогій. Не пазбаўляйце магчымасці выкарыстання сацыяльных сетак.

Вучыце, гуляючы і развіваючы. Прадстаўнікі пакалення Z не жадаюць, каб іх вучылі, але... вельмі любяць вучыцца. Пакаленне Z прызвычаілася да забаў з дзіцяцтва, бо інфармацыю ім падавалі са «скокамі і бубнамі».

Наглядзячы на тое, што пакаленне Z літаральна жыве ў інтэрнэце, карыстаецца лічбавымі прыладамі лепш за бацькоў і настаўнікаў, **яго прадстаўнікі не заўсёды разумеюць, якому кантэнту можна давяраць.** Паводле апошніх даследаванняў Стэнфардскага ўніверсітэта, пад-

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

ДЗЕЦІ МУЛЬТІМЕДЫЙНЫХ ТЭХНАЛОГІЙ

Фота Сяргея НІКАНОВІЧА.

леткі не могуць адрозніць рэкламныя матэрыялы ў СМІ ад класічных навін. Навукоўцы хацелі высветліць, як вучні ацэньваюць інфармацыю з вэб-сайтаў. Эксперты апыталі каля 8 тысяч навучэнцаў сярэдніх школ і каледжаў. Высветлілася, што 82% з іх не бачаць розніцы паміж аглачаным кантэнтам і звычайнымі тэкстамі. Як правіла, вучні арыентаваліся на тое, ці былі да артыкула прымацаваныя вялікія яркія малюнкi, а не на крыніцу інфармацыі. Пры пошуку якіх-небудзь звестак па тэме вучні цытуюць першы тэкст, які трапіўся ім на вочы, не клапацячыся пра тое, каб правярыць і прааналізаваць дакладнасць і праўдзівасць яго зместу.

Для таго, каб вучыць пакаленне Z, трэба казаць каратка. Вусную задачу трэба ўціснуць у 25 слоў.

«Вось чаму дзяцей сёння трэба вучыць не толькі правілам дарожнага руху, але і таму, як арыентавацца ў інфармацыйных плынях. І тыя, і іншыя веды вельмі актуальныя для забеспячэння бяспекі новага пакалення, — падкрэслівае Эла Якубоўская. — Калі мы даём нашым вучням заданне — падрыхтаваць рэферат, як вы думаеце, куды па інфармацыю звернуцца нашы дзеці? Канешне, у інтэрнэт, але ці будуць яны правяраць здабытую такім спосабам інфармацыю? Прызнаемся, што нават мы, дарослыя, не заўсёды ўмеем гэта рабіць».

ДЫЛЕМА: ДАВЯРАЦЬ ЦІ ПРАВЯРАЦЬ?

— Уменне крытычна аналізаваць інфармацыю ў інтэрнэце можна адпрацоўваць на звычайных школьных уроках, — упэўнены **Аляксандр ЯКУБОЎСКІ**. — А недакладныя звесткі сустракаюцца не толькі ў інфармацыйна-забаўляльнай сферы, але і ў адукацыйнай, напрыклад у розных банках рэфератаў, якімі так любяць карыстацца нашы школьнікі. Давяраць у сусветнай павуціне можна афіцыйным энцыклапедыям і слоўнікам. Але ў той жа час варты ўлічваць наступны момант. Вялікую папулярнасць апошнім часам набыла «Вікіпедыя» — свабодная энцыклапедыя. Інфармацыя, апублікаваная ў ёй, цалкам можа аказацца недакладнай, паколькі такім доступ да рэдагавання артыкулаў мае любы ахвотны — ад навуковага супрацоўніка да навучэнца пачатковай школы. Выкарыстоўваць «Вікіпедыю» для азнаямлення з матэрыяламі па тэме, якая зацікавіла вучня, можна, але яе нельга ўспрымаць у ролі эксперта. Калі няма неабходнасці дэталёва вывучыць тэму, то «Вікіпедыя» падыходзіць. Што па-сапраўднаму карысна ў ёй, дык гэта спіс крыніц унізе артыкула. Можна паглядзець на іх і вырашыць для сябе, ці варты ім давяраць. Пачытаць гэтыя крыніцы, каб убачыць інфармацыю ў кантэксце. Калі фрагменты звестак цытуюцца недакладна, быць нападзатова. Пасля таго як азнаёміліся з тэмай на «Вікіпедыі», можна пашукаць больш падрабязныя звесткі, а для пошуку выкарыстоўваць ключавыя словы, прыведзеныя ў артыкуле са свабоднай энцыклапедыі.

Педагог звяртае ўвагу на тое, што большасць падлеткаў у першую чаргу рэагуюць на навіну,

якая суправаджаецца прыгожай карцінкай. Існуе нямала рэсурсаў, здольных дапамагчы правесці аперацыйную праверку малюнкаў на дакладнасць. Напрыклад, **Findexif.com** — бясплатны сэрвіс, на які можна загрузіць фатаграфію ці даць спасылку на яе. Ён вызначыць, калі было зроблена фота, якой прыладай, параметры выявы, часам можна вызначыць і месца здымак.

FotoForensics — сайт, які дазваляе знайсці ўстаўленыя ў фатаграфію пры рэдагаванні фрагменты. Пасля апрацоўкі праграма выдае здымак, дзе змененыя вобласці будуць вылучацца на фоне іншых.

Google Search by Image, пошук у «малюнках» Яндэкса і праграма TinEye. Сюды можна загрузіць фота ці малюнак, каб знайсці яго арыгінальную крыніцу і паглядзець, дзе яны яшчэ друкаваліся.

Аляксандр Якубоўскі раіць і педагогам, і школьнікам выкарыстоўваць наступныя фармальныя індикатары для вызначэння дакладнасці інфармацыі.

Надзейнасць крыніцы. Наяўнасць спасылка на крыніцы інфармацыі. Даволі часта ў інтэрнэце ідзе перадрукоўка звестак з аднаго сайта на іншы. Чым больш спасылка на зыходны матэрыял знаходзіцца ў сеціве, тым вышэйшы яго аўтарытэт сярод іншых рэсурсаў.

«Сярэдняя працягласць канцэнтрацыі ўвагі ў параўнанні з тым, што было 10—15 гадоў назад, зменшылася ў дзясяткі разоў».

Аўтарства. Для таго каб зразумець, ці варты давяраць якому-небудзь артыкулу, можна пашукаць інфармацыю аб статусе і кампетэнтнасці яе аўтара. Напрыклад, азнаёміцца з іншымі яго працамі, каментарыямі і водгукамі чытачоў. Калі аўтар артыкула мае добры журналісцкі вопыт або навуковую ступень, то шанцы на праўдзівасць яго довадаў узрастаюць. Акрамя таго, у інтэрнэце можна пашукаць яго блогі, старонкі ў сацыяльных сетках і іншыя звесткі, якія дапамогуць скласці меркаванне пра аўтара.

Якасць падачы інфармацыі. Інфармацыя падаецца пісьменна, без мноства граматычных, сінтаксічных або пунктуацыйных памылак. Адпаведнасць фатаграфій або малюнкаў зместу сайта. Карыснасць прыведзеных ілюстрацый. Адпаведнасць назвы адраса сайта яго зместу. Спасылкі, размешчаныя на гэтым сайце, вядуць на іншыя карысныя рэсурсы.

— *Нават пры наяўнасці мабільных тэлефонаў і сацыяльных сетак законы Ньютана дзеці самастойна не засвоіць, калі ім не раскажуць пра іх у школе. Таму наша задача — навучыць іх працаваць на ўроку фізікі з фізічнай інфармацыяй, якая сустракаецца ў розных медыякрыніцах, — падсумавала Эла Якубоўская. — І, самае галоўнае, не спрабуйце змяніць ваша дзіця. Прыміце як факт — яно іншае, у чымсьці лепшае за вас. Дапамажыце яму ўвайсці ў дарослае жыццё, падзяліцеся сваім вопытам і прыгледзьцеся больш уважліва — магчыма, вам таксама ёсць чаму ў яго павучыцца?*

Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by